

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2753/2020
01.04.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., општина ..., кога заступа пуномоћник Зоран М. Марковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2285/19 од 17.01.2020. године, у седници одржаној дана 01.04.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија тужене.

И ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2285/19 од 17.01.2020. године, **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужиоца и потврђује пресуда Основног суда у Ивањици 2П бр. 1195/2018 од 06.03.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ивањици 2П бр. 1195/2018 од 06.03.2019. године, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе тужену да му на име накнаде штете исплати износ од 3.027 евра са каматом коју прописује Европска централна банка као емисиона банка за валуту евро, све у динарској противвредности по курсу НБС на дан испуњења почев од 13.01.2010. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године са законском каматом стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена, па до коначне исплате, све у року од 15 дана од пријема пресуде, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име трошкова парничног поступка плати износ од 6.000,00 динара у року од 15 дана од правноснажности пресуде, под претњом извршења.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2285/19 од 17.01.2020. године, преиначена је пресуда Основног суда у Ивањици 2П бр. 1195/2018 од 06.03.2019. године, тако што је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена Република Србија да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 3.027 евра, са каматом коју прописује Европска централна банка као емисиона банка за валуту евро, све у динарској противвредности по курсу НБС на дан испуњења, почев од 13.01.2010. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године са законском каматом стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена,

па до коначне исплате, у року од 15 дана од пријема пресуде и обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка плати износ од 87.114,00 динара у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом извршења.

Против другостепене пресуде, тужена је изјавила благовремену и дозвољену ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...87/18), Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, уговором који је закључен између „ББ“ а.д. ... и тужиоца од 13.01.2010. године постигнута је сагласност да ће „ББ“ а.д. ... неисплаћене нето зараде радницима, између осталог и тужиоцу, регулисати на тај начин што ће целокупна заостала потраживања радника по основу зараде и накнада зарада претворити у валуту евро на дан раскида радног односа што за тужиоца износи 3.027 евра. Утврђено потраживање биће исплаћено након окончања поступка приватизације. Чланом 4. уговора тужилац као запослени се обавезао да ће повући тужбу коју је поднео пре потписивања уговора, што је и учинио. Пријавио је потраживање Привредном суду у Чачку по основу зараде и накнада зараде по назначеном уговору од 13.01.2010. године за укупан износ од 3.027 евра. Закључком Привредног суда у Чачку Ст број 340/2010 од 11.04.2011. године, тужиоцу је од стране стечајног управника признато потраживање на износ главног дуга од 72.126,28 динара и камата на главни дуг у износу од 2.395,99 динара, што чини укупан износ од 74.544,27 динара који износ је признат у првом исплатном реду, као и износ главног дуга од 274.103,62 динара и трошкови у износу од 3.000,00 динара, што чини укупан износ од 277.103,62 динара које потраживање је признато у трећем исплатном реду. Закључак је постао правноснажан 03.08.2011. године. Решењем Привредног суда у Чачку Ст број 340/2010 од 15.03.2016. године усвојен је завршни рачун стечајног управника од 10.02.2016. године. Извршено је намирење разлучних поверилаца у износу од 17.695.696,08 динара и укупно намирење стечајних поверилаца у износу од 6.117.496,18 динара. Ставом 2. изреке решења закључен је стечајни поступак над стечајним дужником. Решење је правноснажно 08.04.2016. године, а тужилац који је учествовао у стечајном поступку своје потраживање није наплатио. Агенција за приватизацију одустала је од продаје друштвеног капитала субјекта приватизације предузећа „ББ“ а.д. ... од 11.05.2009. године и донела одлуку о преносу капитала Акцијском фонду чији је власник тужена, односно Република Србија.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је извео материјално-правни закључак да је тужбени захтев тужиоца неоснован. Ово из разлога што члан 1. Уредбе о евидентирању доспелих, а неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршним пресудама за потраживање из радног односа од 22.03.2020. године, је уредио начин и рок евидентирања доспелих, а неизмирених обавеза друштвених предузећа по извршним пресудама за потраживања из радног односа у

циљу спровођења општих мера. Закључак који је донет у стечајном поступку нема снагу правноснажне и извршне пресуде, па нема места примени Уредбе, јер се иста односи на извршне пресуде за потраживање из радног односа. Закључак је процесно правни акт у стечајном поступку и деклараторне је природе. Истим се утврђује само висина пријављеног неспорног потраживања на основу кога стечајни поверилац обезбеђује учешће у колективном намирењу са осталим повериоцима истог исплатног реда и исте класе повериоца у истом проценту и то у целини или делимично. Стечајни поверилац може бити намирен сразмерно обиму и висини новчане масе стечајног дужника, тј. не мора бити намирен у целости већ само делимично, али увек у истом проценту у оквиру своје класе повериоца и свог исплатног реда. Тужилац не поседује правноснажну и извршну судску одлуку, тако да на основу закључка стечајних органа не може постојати обавеза Републике Србије да му исплати потраживани износ.

Другостепени суд није прихватио правне аргументе нижестепеног суда. Налази, да је такво схватање првостепеног суда супротно одредбама Европске конвенције и протокола и да је на такав начин тужиоцу повређено право на имовину зајемчена одредбама члана 58. Устава РС, као и члана 1. Протокола 1. Европске конвенције и да је таква одлука супротна одлукама Европског суда за људска права. Тужиоцу је признато потраживање решењем Привредног суда у Чачку Ст број 340/2010 од 15.03.2016. године. Држава је одговорна за спровођење своје одлуке, а који закључак произилази из одлуке Уставног суда (одлука Уж 807/2015 од 11.01.2018. године). Приликом заузимања става Уставни суд је имао у виду и праксу међународних институција за заштиту људских права – Европског суда за људска права, који став је изражен у одлуци од 29.01.2013. године (предмет Маринковић против Србије) при чему је исказано да се тужена држава доследно сматра одговорном „*ratione personae*“ за неизвршење пресуде донете против предузећа са већинским друштвеним капиталом што подразумева да српски органи могу „*a fortiori*“ бити одговорни и у вези са оним предузећима где је касније дошло до промене акцијског капитала, што за последицу има претежан државни и друштвени капитал. Ако се утврди повреда Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, подносиоцима представке се досуђује накнада и материјалне и нематеријалне штете и то из средстава тужене државе. Из тога произилази да је одлуком првостепеног суда повређено право тужиоца на мирно уживање имовине зајемчено чланом 58. Устава Републике Србије. Није неопходно постојање правноснажне и извршне судске пресуде којом је тужиоцу досуђено потраживање, да би постојала одговорност тужене Републике Србије. Њена одговорност се заснива на спровођењу судских одлука уопште.

По оцени Врховног касационог суда, овако правно становиште другостепеног суда се не може прихватити као правило. Наиме, чињеница је да је закључком Привредног суда у Чачку Ст број 340/2010 од 11.04.2011. године тужиоцу од стране стечајног управника признато потраживање. Стечајни поступак је окончан, али тужилац није наплатио своје потраживање. Према закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда

права на суђење у разумном року. У конкретном случају, тај услов није остварен јер тужилац није подносио приговор за утврђење да му је повређено право на суђење у разумном року. Република Србија нема обавезу да тужиоцу накнади материјалну штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року јер се одредбе назначеног члана односе на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране стечајног дужника.

Са наведених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић